



KANCELARIA SENATU  
BIURO ANALIZ I DOKUMENTACJI

**Zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych jako sankcja za prowadzenie samochodu w stanie nietrzeźwym - na przykładzie wybranych krajów europejskich**

Prowadzenie pojazdu przez kierowcę, u którego poziom stężenia alkoholu we krwi (BAC- *blood alcohol concentration*) jest wyższy aniżeli dozwolony prawem, jest określane w przepisach ruchu drogowego różnych krajów w rozmaity sposób:

- prowadzenie pod wpływem alkoholu (*ang. driving under the influence; fr. conduite sous l'emprise de l'alcool;*
- prowadzenie w stanie nietrzeźwym (*ang. driving while intoxicated; fr. conduite en état alcoolique;*
- prowadzenie w stanie upojenia alkoholowego (*amer./ang. drink-driving/drunken driving; fr. conduite en état d'ivresse manifeste.*

Określeń tych nie należy stosować zamiennie. W systemach prawnych niektórych krajów terminy te są stosowane selektywnie, w zależności od typu zachowania kierowcy za kierownicą i rodzaju przewinienia.

„(...) Na przykład w Japonii, kierowca może być oskarżony o *sakeyoi unten* (dosłownie: „prowadzenie w stanie nietrzeźwym”) jedynie na podstawie obserwacji funkcjonariusza policji, podczas gdy zarzut *syukiobi unten* (prowadzenie pod wpływem alkoholu) dotyczy kierowcy, którego BAC przekracza dozwolony prawnie poziom 0.5 mg/ml (Deshapriya & Iwase, 1996). W Szwecji, oskarżenie o prowadzenie w stanie nietrzeźwym jest stosowane, gdy u kierowcy stwierdza się stężenie alkoholu we krwi powyżej 0.2 mg/ml, podczas gdy oskarżenie o prowadzenie po pijanemu jest stosowane w przypadku przekroczenia przez kierowcę górnej granicy BAC, tj. 1.0 mg/ml (Borschos, 2000). Ponadto, w niektórych systemach prawnych funkcjonuje osobny typ oskarżenia, które stosuje się w przypadku znacznie podwyższonego BAC lub wypadku spowodowanego przez kierowcę po spożyciu alkoholu, w którym są poszkodowani lub ofiary śmiertelne. W takich przypadkach stosuje się także szczególnie surowe sankcje”<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> (Raport ICA – International Center for Alcohol Policie - <http://www.icap.org/>).

## BELGIA

**Akty prawne: Kodeks Drogowy - Code de la route**

**Rozporządzenie królewskie - L'arrêté royal du 16 mars 1998**

**Przewodnik przepisów drogowych – *Guide des réglementations routières belges***

### **Dopuszczalne stężenie alkoholu we krwi wynosi 0,5 mg/ml**

Belgijskie przepisy dotyczące prowadzenia pojazdów po spożyciu alkoholu są bardzo restrykcyjne. Dopuszczalne stężenie alkoholu we krwi wynosi 0,5 mg/ml. Kierowca, przy stężeniu alkoholu we krwi w wysokości 0,8 mg/ml może zapłacić grzywnę od 125 Euro (na miejscu) do 2 500 Euro (jeśli jest oskarżony) do maksymalnie 10 000 Euro, gdy stężenie alkoholu we krwi przekracza 0,8 mg/ml, sześć lat pozbawienia wolności i zawieszenie prawa jazdy na 5 lat.

Natychmiastowe odebranie prawa jazdy może nastąpić na podstawie art. 55 kodeksu drogowego (m.in. ucieczka z miejsca wypadku, spowodowanie wypadku ze skutkiem śmiertelnym).

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, zakaz prowadzenia samochodów może być orzeczony na drodze administracyjnej z powodu niespełnienia warunków zdrowotnych oraz na drodze sądowej, m.in. za ucieczkę z miejsca wypadku, za prowadzenie w stanie upojenia alkoholowego, pod wpływem narkotyków, spowodowanie wypadku ze skutkiem śmiertelnym i inne.

## FINLANDIA<sup>2</sup>

**Akty prawne:** dostępne jedynie w języku fińskim

### **Dopuszczalne stężenie alkoholu we krwi wynosi 0,5 mg/ml**

Celem akcji prowadzonych przez policję w Finlandii jest zredukowanie liczby osób prowadzących pojazdy pod wpływem alkoholu i innych środków odurzających oraz zatrzymanie jak największej liczby przestępców ze względu na bezpieczeństwo innych użytkowników drogi.

---

<sup>2</sup> Dane pochodzą ze strony internetowej policji:

<http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/pages/EB82BCA685998242C2256C370029B57D>

Zgodnie z kodeksem karnym, kierowca pojazdu motorowego jest uznany za winnego prowadzenia samochodu w stanie nietrzeźwym, jeśli stężenie alkoholu we krwi wynosi minimum 0,5 mg/ml lub minimum 0,22 mg /l w wydychanym powietrzu.

Granice zwiększonego ryzyka po spożyciu alkoholu stanowi stężenie alkoholu we krwi w wysokości 1,2mg/ml i 0,53 mg/l w wydychanym powietrzu.

Kierowca uznawany jest również winnym przestępstwa za kierowanie pojazdem nie tylko w stanie nietrzeźwym, w stanie upojenia alkoholowego ale również pod wpływem innych środków odurzających, mających wpływ na jego zdolność prowadzenia pojazdu.

Kierowcy uznani winnymi za prowadzenie samochodu w stanie nietrzeźwym podlegają karze grzywny i pozbawienia wolności od 6 miesięcy do dwóch lat oraz zakazowi prowadzenia pojazdów na lat 5. Kara może być zwiększona w przypadku spowodowania wypadku ze skutkiem śmiertelnym lub ran odniesionych przez poszkodowanego.

Osoba użyczająca swojego samochodu kierowcy będącemu w stanie nietrzeźwym może być ukarana karą grzywny i pozbawienia wolności do 12 miesięcy. Osoba ta traci prawo do odszkodowań i jest zobowiązana do pokrycia wszelkich kosztów związanych ze śledztwem i kosztami sądowymi oraz odszkodowań wypłacanych osobom trzecim.

Jeśli posiadacz prawa jazdy zostanie uznany za osobę mającą poważne problemy alkoholowe lub narkotykowe, zagrażając tym samym bezpieczeństwu ruchu drogowego, może otrzymać zakaz prowadzenia pojazdów na podstawie zawiadomienia o takich faktach.

Aby odzyskać prawo jazdy, kierowca musi przeprowadzić badania lekarskie w celu uzyskania zaświadczenia wydanego przez specjalistę w dziedzinie narkomanii i alkoholizmu o spełnieniu wszystkich niezbędnych wymagań do uzyskania prawa jazdy. Ministerstwo Spraw Społecznych i Zdrowia opracowało przewodnik dla lekarzy na temat sposobów szacowania zdolności do prowadzenia pojazdów przez osoby z problemami alkoholowymi lub narkotykami.

Po odbyciu kary, sprawca wypadków po alkoholu może wystąpić z prośbą o wyrażenie zgody na prowadzenie pojazdów wyposażonych w specjalny zamek uniemożliwiający otwarcie drzwi osobie pod wpływem alkoholu, tzw. blokadę antyalkoholową (*alcohol ignition interlock*), w zamian za odstąpienie od nałożenia kary bezwarunkowego zakazu prowadzenia pojazdu.

## **FRANCJA**

### **Akty prawne:**

Kodeks drogowy - *Code de la route*

Kodeks karny wykonawczy – *Code de la procédure pénale*

Ustawa nr 2007-297 z 5 marca 2007 r. – *Loi no 2007-297 du 5 mars 2007*

Okólnik Ministra Sprawiedliwości na temat wzmocnienia walki z przestępstwami drogowymi, opublikowany w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości nr 95 (1 lipca-30 września 2004) – *Circulaire relative au renforcement de la lutte contre délinquance routière*, (CRIM 2004-08 E1/28-07-2004).

### **Dozwolone stężenie alkoholu we krwi: 0,5 mg/ml**

Prawo jazdy może być zatrzymane, zawieszony i odebrane. Kodeks drogowy: art. L224-1 i następne.

Odebranie prawa jazdy orzeka sąd karny (właściwy do sądenia przestępstw i będący odpowiednikiem sądu wielkiej instancji orzekającego w sprawach cywilnych) w przypadkach ciężkich przestępstw, wynikających z nieprzestrzegania kodeksu drogowego (ucieczka kierowcy z miejsca wypadku, spowodowanie wypadku ze skutkiem śmiertelnym, jazda w stanie nietrzeźwym).

Prawo jazdy odbiera się na okres 3 lat, ale okres ten może być przedłużony do 10 lat w przypadku recydywy, szczególnie, gdy wypadek spowodowany przez kierowcę prowadzącego pojazd w stanie nietrzeźwym miał skutek śmiertelny.

Zakaz prowadzenia pojazdów obowiązuje z chwilą powiadomienia o tej decyzji kierowcy pojazdu. W wyniku decyzji o odebraniu prawa jazdy, wszelkie pozwolenia na prowadzenie innych pojazdów tracą ważność.

Spowodowanie wypadku przez kierowcę nieposiadającego prawa jazdy jest zagrożone mandatem i karą pozbawienia wolności do 6 miesięcy.

W przypadku odebrania prawa jazdy, kierowca, po zakończeniu kary, jeśli w dalszym ciągu chce prowadzić samochód, musi odbyć od nowa całą procedurę uzyskiwania prawa jazdy. Powinien również przejść badania lekarskie, kliniczne, biologiczne (np. DNA) i psychotechniczne, wykonane na własny koszt.

### **Unieważnienie (odebranie ) prawa jazdy**

Prawo jazdy może być odebrane nie tylko w wypadku recydywy (za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwym lub w przypadku popełnienia przestępstwa z art. 132-16-2 kodeksu karnego) ale również wtedy, gdy w wyniku wypadku doszło do nieumyślnego spowodowania śmierci lub nieumyślnego zranienia poszkodowanego, czego konsekwencją

jest niezdolność do pracy przynajmniej przez 3 miesiące osoby poszkodowanej. W takim przypadku recydywa powoduje orzeczenie sankcji o wiele poważniejszych (tabela).

Przestępstwa, których popełnienie powoduje unieważnienie prawa jazdy	Czas trwania unieważnienia
<p>Recydywa – prowadzenie pojazdu pod wpływem środków odurzających (art.L235-1 kodeksu drogowego).</p> <p>Recydywa – odmowa poddania się badaniom (art. L235-2, L235-3 kodeksu drogowego).</p>	<p>Odebranie prawa jazdy maksymalnie na okres 3 lat (art. 235-4 kodeksu drogowego).</p>
<p>Recydywa – prowadzenie samochodu w stanie nietrzeźwym lub w stanie widocznego upojenia alkoholowego (art. L234-13 kodeksu drogowego).</p> <p>Recydywa – odmowa poddania się badaniom (art. L234-4 do L234-6 oraz L234-8 kodeksu drogowego).</p>	<p>Odebranie prawa jazdy maksymalnie na okres 3 lat (art. 234-13 kodeksu drogowego).</p>
<p>Nieumyślne spowodowanie wypadku ze skutkiem śmiertelnym (art. L221-6-1 kodeksu karnego) lub ciężkie zranienie skutkujące niezdolnością do pracy osoby poszkodowanej przez przynajmniej 3 m-ce (art. L222-19-1 kodeksu karnego).</p>	<p>Odebranie prawa jazdy maksymalnie na okres 10 lat (art. 221-8 i 222-4 kodeksu karnego).</p>
<p>Recydywa – nieumyślne spowodowanie wypadku ze skutkiem śmiertelnym (art. L221-6-1 kodeksu karnego)</p>	<p>Odebranie prawa jazdy maksymalnie na okres 10 lat.</p> <p>Definitywny zakaz odnowienia prawa jazdy na mocy specjalnie umotywowanej decyzji (art. L221-8 kodeksu karnego).</p>

W przypadku prowadzenia samochodu w stanie nietrzeźwym zawieszenie prawa jazdy lub całkowity zakaz prowadzenia pojazdów może zostać orzeczony łącznie z zakazem prowadzenia tych pojazdów, które nie wymagają posiadania prawa jazdy.

Konfiskata samochodu może być orzeczona, gdy są spełnione określone warunki prawne, np. recydywa dotycząca prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwym.

## SZWECJA<sup>3</sup>

**Akty prawne:** dostępne wyłącznie w języku szwedzkim

### **Dopuszczalne stężenie alkoholu we krwi wynosi 0,2 mg/ml.**

Nawet bardzo mała ilość alkoholu we krwi może mieć wpływ na zdolność prowadzenia pojazdu. Szwedzkie prawo zezwala policji na przeprowadzenie badania stężenia alkoholu we krwi nawet, jeśli nie ma szczególnego powodu, aby podejrzewać kierowcę, że prowadzi po spożyciu alkoholu. Jeśli stężenie alkoholu we krwi wynosi powyżej 0,2 promila lub jeśli stężenie alkoholu w wydychanym powietrzu wynosi powyżej 0,10 mg/l, kierowca może być ukarany grzywną, karą pozbawienia wolności lub ponieść obie kary. Kierowca może również stracić prawo jazdy.

Kary za prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu są surowe. Prowadzenie pojazdu przy stężeniu alkoholu we krwi przekraczającym 0,2 mg/ml jest zagrożone karą grzywny lub karą pozbawienia wolności wynoszącą maksymalnie sześć miesięcy. Prawo jazdy jest wówczas zawieszane. Prowadzenie pojazdu przy stężeniu alkoholu we krwi wynoszącym 1, 5 mg/ml jest zagrożone karą pozbawienia wolności do 1 roku.

Wypowiedź rzecznika prasowego MSWiA Tomasza Skłodowskiego z 2006 r.: „(...) Ustawa, której przegłosowanie w szwedzkim parlamencie jest przesądzone, nakłada na kierowców przyłapanych na jeździe pod wpływem alkoholu, obowiązek montowania w aucie specjalistycznego zamka, który uniemożliwi pijanemu otworzenie drzwi auta; najpierw musi on dmuchnąć w alkomat. Szwedzka ustawa przewiduje też, że jeżdżący "na podwójnym gazie" muszą instalować tego typu zabezpieczenie na własny koszt; kierowca niełamący przepisów, który zamontuje system w swoim aucie, może liczyć na zniżki u ubezpieczycieli oraz zwrot części podatku. Krytycy szwedzkich rozwiązań uważają, że nie będą one skuteczne. Twierdzą, że kierowca "na bani" zawsze znajdzie kogoś trzeźwego, kto dmuchnie za niego w alkomat, co spowoduje uruchomienie auta. Zwolennicy pomysłu przypominają z kolei, że Szwedzi już znaleźli sposób na uniknięcie tego typu sytuacji. Zgodnie z nim, osoba pomagająca kierowcy-pijakowi będzie ponosić taką samą odpowiedzialność karną, jak pijany kierowca zwłaszcza, gdy kierowca ten spowoduje wypadek - czytamy w "Gazecie Krakowskiej". (Informacja niezweryfikowana ze względu na brak dostępu do legislacji szwedzkiej w tym zakresie w języku angielskim oraz brak dostępu do archiwum Gazety Krakowskiej).

---

<sup>3</sup> Dane na podstawie informacji z Ambasady Polskiej w Szwecji, strony internetowej policji i wypowiedzi rzecznika MSWiA dla Gazety Krakowskiej

## WIELKA BRYTANIA

### Akty prawne:

Kodeks drogowy - *Road Traffic Act (1988, 1991)*

Przepisy dotyczące wydawania licencji - *Licensing Act 2003*

### Graniczne stężenie alkoholu we krwi wynosi 0,8 mg/ml

Przepisy dotyczące konsekwencji prawnych prowadzenia pojazdów samochodowych w stanie nietrzeźwym są w Wielkiej Brytanii bardzo skomplikowane i bardzo surowe oraz zagrożone wysokimi karami.

Używanie pojazdu mechanicznego na drogach publicznych lub w miejscach publicznych pod wpływem alkoholu lub narkotyków jest przestępstwem. Czyn taki podlega następującym karom: zakaz prowadzenia pojazdów, grzywna i ewentualnie inne kary, takie jak np. usługi na rzecz gminy, „areszt domowy” i w skrajnych przypadkach kara pozbawienia wolności.

W wyniku badania ewentualnego spożycia alkoholu przez kierowców określa się często trzy różne wskaźniki (przedstawione poniżej), przy czym łatwość przeprowadzenia badań i uzyskanie natychmiastowego wyniku w jednostkach miary BAC daje wyłącznie badanie poziomu alkoholu w wydychanym powietrzu (*ang. breath alcohol content, BrAC*). Pozostałe badania można przeprowadzić jedynie w warunkach klinicznych<sup>4</sup>.

35 mikrogramów alkoholu na 100 mililitrów w wydychanym powietrzu (0,35 mg/l)

80 miligramów alkoholu na 100 mililitrów krwi (0,8 mg/ml)

107 miligramów alkoholu na 100 mililitrów moczu (1,07 mg/ml)

Maksymalne kary za wykroczenia i przestępstwa drogowe wynoszą od 6 miesięcy pozbawienia wolności do 14 lat, grzywny w wysokości od 5 000 funtów do zasądzonej bez ograniczeń kwoty, zakaz prowadzenia pojazdów od 12 do 36 miesięcy, utratę punktów od 3 do 11.

Za nieumyślne spowodowanie śmierci prowadzącemu samochód pod wpływem alkoholu lub narkotyków grozi maksymalna kara 14 lat pozbawienia wolności i obowiązkowo zakaz prowadzenia pojazdów przez minimum 2 lata.

---

<sup>4</sup> Z punktu widzenia policji, poziom BAC może zmieniać się w czasie, w którym odwozi się podejrzanego do miejsca badania.

Za nieumyślne spowodowanie śmierci i odmowę wykonania analizy próbki krwi lub moczu – grozi maksymalnie 14 lat pozbawienia wolności i obowiązkowo zakaz prowadzenia pojazdu przez minimum 2 lata.

Jeśli kierowca w ciągu ostatnich 10 lat był skazany za jazdę pod wpływem alkoholu, zakaz prowadzenia pojazdów może wynieść minimum 3 lata.

Kara jest również uzależniona od tego, czy przestępstwo zostało popełnione po raz pierwszy.

D. M. Korzeniowska

Dział Analiz i Opracowań Tematycznych